

ΑΙΝΟΣ ΥΠΑΤΗΣ:

**Η ΥΠΑΤΗ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

*Παρουσίαση του Συνεδρίου από τον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και
Φοιτητικής Μέριμνας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών,
καθηγητή Δημήτριο Καραδήμα*

Ας ξεκινήσουμε, όπως το οφείλουμε, από την αρχαιότητα. Επιλέξαμε τον 2^ο αιώνα μ. Χ., εποχή κατά την οποία ήκμαζε η Υπάτη. Την ίδια εποχή βρισκόταν στην μεγαλύτερή της ακμή και η ελληνική ρητορική και σοφιστική παιδεία σε όλη την ανατολική ρωμαϊκή αυτοκρατορία. Αυτή την εποχή ο ρήτορας Αίλιος Αριστείδης σε έναν από τους λόγους που αφιέρωσε στην αγαπημένη του πόλη, τη Σμύρνη, αφού αναφέρθηκε στην ιστορία της, γράφει και τα εξής:

« Ἀκίνητον δὲ οὐδὲν, φασὶ, τῶν ἐν ἀνθρώποις· ἀλλὰ καὶ γῆ θάλατταν δέχεται καὶ θάλαττα ἠπειροῦται· καὶ πόλεις αἰ μὲν κατὰ γῆς ἔδυσαν, αἰ δ' ὑπὸ ῥευμάτων οὐρανίων τε καὶ ποντίων ἠφανίσθησαν. ἴδιον γὰρ τοῦ θνητοῦ γένους αἰ μεταβολαὶ, καὶ πολλὰ τὰ θαύματα τοῦ χρόνου. καὶ δὴ καὶ τῆ ἡμετέρα πόλει τοσοῦτον νικῶση συνέβη τρόπον τινὰ ὀλισθεῖν». Τα λόγια του ρήτορα σε ελεύθερη νεοελληνική απόδοση: «Όλα τα ανθρώπινα, λένε, υπόκεινται σε αλλαγή. Ακόμα και η ξηρά καλύπτεται από θάλασσα και η θάλασσα γίνεται μέρος της στεριάς· και κάποιες πόλεις βυθίστηκαν μέσα στη γη, ενώ άλλες

χάθηκαν από κατακλυσμούς που ήρθαν από ουρανό και θάλασσα. Οι μεταβολές είναι χαρακτηριστικό του θνητού γένους των ανθρώπων και πολλά είναι τα παράξενα πράγματα που φέρνει ο χρόνος. Και έτσι συνέβη με κάποιον τρόπο και στη δική μας πόλη, που ήταν τόσο ανώτερη σε όλα, να σκοντάψει».

Η πτώση, το στραβοπάτημα, αν θέλετε, στο οποίο αναφέρεται ο Αριστείδης είναι το πλήγμα που υπέστη η Σμύρνη το 177 μ. Χ. από έναν ισχυρότατο σεισμό, ο οποίος την είχε κυριολεκτικά ισοπεδώσει. Όταν, όμως, έγραφε αυτές τις γραμμές ο ρήτορας, η πόλη είχε ανακτήσει την παλαιά μορφή και τη λαμπρότητά της, καθώς ανοικοδομήθηκε μέσα σε λίγα χρόνια μετά από γενναία χρηματοδότηση του Μάρκου Αυρηλίου. Η έμφαση στη μεταβολή των ανθρωπίνων πραγμάτων από μόνη της δεν έχει κάτι το πρωτότυπο εδώ, μιας και είναι σχεδόν κοινός τόπος στην αρχαία ελληνική γραμματεία, αλλά ο Αριστείδης τη συνδέει με τη ζωή, την επιβίωση και την ακμή μιας αρχαίας πόλης και αυτό (ιδιαίτερα σε αυτό το συνέδριο) μας αφορά. Η Υπάτη, η δική μας πόλη, έζησε τις μεταβολές των ανθρωπίνων πραγμάτων, ήκμασε και παρήκμασε, πρωταγωνίστησε ή απλά συμμετέσχε σε εξελίξεις, υπέστη πλήγματα, αλλά δεν υπέκυψε, *ούτε κατὰ γῆς ἔδω, ούτε ὑπὸ ῥευμάτων οὐρανίων ἠφανίσθη*, όπως θα έλεγε ο Αριστείδης. Έχουμε την τύχη να είμαστε εδώ το 2022 σε μια ζώσα Υπάτη και να μιλάμε για την ιστορία της. Τα θαύματα του χρόνου, για να χρησιμοποιήσω τη φράση του Αριστείδη, δεν επεφύλαξαν την ίδια τύχη σε πολλές άλλες αρχαίες ελληνικές πόλεις. Μία από αυτές είναι και η ίδια η πόλη του Αριστείδη, η Σμύρνη, η οποία – όπως θα έγραφε ίσως ο ρήτορας – παραμένει ελληνική ως ιστορία, παράδοση και μνήμη, παρόλο που η ελληνική της συνέχεια σταμάτησε πριν 100 χρόνια με τη μικρασιατική καταστροφή. Η Υπάτη σήμερα που ξεκινάει με το συνέδριο μας μια αναδρομή στη δική της

ιστορία δεν μπορεί παρά να μνημονεύσει, με σεβασμό και τιμή, την πόλη του Αριστείδη – 100 χρόνια από την τελευταία της καταστροφή.

Ας ρίξουμε, όμως, μια ματιά στο συνέδριό μας. Ο τίτλος του είναι: ***Αίνος Υπάτης: Η Υπάτη και η περιοχή της από την αρχαιότητα έως την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους.***

Η λέξη *αίνος* στην αρχαία ελληνική σήμαινε «ιστορία, αφήγηση», αλλά και «εγκώμιο, έπαινος». Τη δεύτερη σημασία της τη διατήρησε η λέξη στην εκκλησιαστική γλώσσα, αλλά και στην κοινή νεοελληνική (όταν χρησιμοποιείται) και έτσι δηλώνει «τον λόγο που αποδίδει τιμή και δόξα σε κάποιον ή κάτι». Στον τίτλο του συνεδρίου η λέξη χρησιμοποιήθηκε με τη διπλή της αυτή σημασία για να δηλώσει ότι το συνέδριο είναι αφιερωμένο στην ιστορία της Υπάτης και ότι, ταυτόχρονα, καταγράφεται, στη συνείδηση όλων των συμμετεχόντων (οργανωτών, εισηγητών, ακροατών, προσκεκλημένων) ως εγκώμιο και έπαινος της πόλης που έζησε όλες τις περιπέτειες της ελληνικής φυλής από τα αρχαία χρόνια μέχρι σήμερα και έβαλε στις εξελίξεις και τη δική της σφραγίδα στο βαθμό που της αναλογούσε. Παράλληλα, όμως, από μια παιγνιώδη διάθεση της ελληνικής γλώσσας (ή της μοίρας, αν θέλετε) η λέξη *αίνος* παραπέμπει ηχητικά και στους Αινιάνες, ως πρωτεύουσα των οποίων αναδείχτηκε και πρωταγωνίστησε η πόλη στην αρχαιότητα – η πόλη η οποία είναι *αξία αίνου μεγάλου*, με όποια σημασία κι αν προσλάβει κανείς τη λέξη *αίνος*! Το συνέδριό μας, λοιπόν, φιλοδοξεί να φανεί αντάξιο της πολύ σημαντικής και μακράς ιστορικής πορείας της πόλης και να φωτίσει άγνωστες πτυχές της ιστορίας της. Αυτό θα είναι και μια μικρή απόδοση τιμής στην πόλη και την περιοχή της, στους ανθρώπους της – τους προγόνους μας – που εδώ στα χώματα αυτά έδρασαν και δημιούργησαν, ανέπτυξαν πολιτισμό και βίωσαν περιπέτειες, πολλές από αυτές καταστροφικές.

Η Υπάτη, κατέχει ιδιαίτερη θέση στην ελληνική ιστορία, καθώς διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στον ελλαδικό χώρο τόσο σε όλη τη διάρκεια της αρχαιότητας όσο και κατά τη βυζαντινή περίοδο και τους νεότερους χρόνους. Η μακρά αυτή ιστορική πορεία της πόλης εξακολουθεί να έχει πολλά ανεξερεύνητα σημεία τα οποία το συνέδριο θα επιχειρήσει να διερευνήσει και να καταδείξει νέα στοιχεία που θα εμπλουτίσουν τις γνώσεις μας για τον ρόλο της πόλης στις ιστορικές εξελίξεις και τη θέση της στον χώρο των γραμμάτων, των τεχνών και γενικότερα του πολιτισμού κατά τη μακραίωνη ιστορική της πορεία.

Το συνέδριο, όπως δηλώνεται και στον τίτλο του, επιχειρεί να καλύψει όλη τη μακρά περίοδο από την αρχαιότητα μέχρι την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους. Η Επιστημονική Επιτροπή αντιμετώπισε το ερώτημα: από την αρχαιότητα μέχρι πότε; Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα; Τελικά αποφασίστηκε να τεθεί ως όριο η ίδρυση του νεοελληνικού κράτους. Οι βασικοί λόγοι ήταν δύο: ο πρώτος, ότι αναμφισβήτητα η δημιουργία του νεοελληνικού κράτους άνοιξε ένα νέο ξεχωριστό, πρωτόγνωρο στην ουσία, κεφάλαιο στην ελληνική ιστορία γενικότερα και όχι μόνο στην ιστορία των νεότερων χρόνων και, ο δεύτερος, ότι η ιστορία της Υπάτης και της περιοχής της, από τα χρόνια της Επανάστασης του 1821 και μετά, έχει αποτελέσει και αποτελεί αντικείμενο έρευνας όχι μόνο ιστορικών, αλλά και πολλών λογίων καταγομένων από την περιοχή, οι οποίοι έχουν προσφέρει και προσφέρουν σημαντικότατο έργο. Τέλος, πρέπει να αναφερθεί η σκέψη που πάντα υπάρχει ότι θα μπορούσε να οργανωθεί εν καιρώ ένα άλλο συνέδριο για την μετά το 1830 περίοδο.

Εντός του χρονολογικού πλαισίου που αναφέρθηκε, διακρίναμε τρεις μεγάλες θεματικές ενότητες που ταυτίζονται με τις τρεις μεγάλες ιστορικές περιόδους:

- Η Υπάτη στην αρχαιότητα

- Η Υπάτη κατά τους βυζαντινούς/μεσαιωνικούς χρόνους, και
- Η Υπάτη στα νεότερα χρόνια.

Υποβλήθηκαν περισσότερες από 50 περιλήψεις εισηγήσεων και 38 από αυτές θα παρουσιαστούν στο συνέδριο. Όπως ίσως είχατε την ευκαιρία να διαπιστώσετε ξεφυλλίζοντας το πρόγραμμα, υπάρχουν 9 συνεδρίες συνολικά που καταλαμβάνουν, εκτός από το σημερινό απόγευμα, και τις επόμενες δύο ημέρες στο σύνολό τους. Στις συνεδρίες αυτές συζητούνται ζητήματα ομαδοποιημένα με βάση τη θεματική τους συγγένεια. Στην θεματική ενότητα που αναφέρεται στην αρχαιότητα περιλαμβάνονται θέματα αρχαιολογίας και ιστορίας της τέχνης, διερευνώνται πτυχές σημαντικών ζητημάτων που δεν έχουν τύχει μέχρι σήμερα ιδιαίτερης προσοχής και προβάλλονται στοιχεία από την αρχαία ελληνική γραμματεία και μυθολογία που φωτίζουν τη θέση της Υπάτης και της περιοχής της τόσο στη λογοτεχνία, όσο και στη συνείδηση των ανθρώπων της εποχής. Στην θεματική ενότητα που αναφέρεται στους βυζαντινούς/ μεσαιωνικούς χρόνους εντάσσονται εισηγήσεις που αξιοποιούν αρχαιολογικές και ιστορικές πηγές και προσκομίζουν νέα ενδιαφέροντα στοιχεία για την πόλη των Νέων Πατρών, για τη θέση της στο πλαίσιο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, για τον ρόλο της στην εκκλησιαστική ιστορία της εποχής, αλλά και για το Καταλανικό Δουκάτο των Νέων Πατρών. Τέλος, στην ενότητα για τους νεότερους χρόνους θα βρούμε εισηγήσεις που εκτείνονται χρονολογικά από την αυγή των νέων χρόνων μέχρι και τα χρόνια της επανάστασης του 1821 και θεματολογικά από την πολεοδομική οργάνωση του οθωμανικού Πατρατζικίου μέχρι τη θέση της Υπάτης στον Νέο Ανάχαρση του Ρήγα Βελεστινλή και από τη χαρτογράφηση της αστικής ανάπτυξης της περιοχής μέχρι τις μαρτυρίες οθωμανικών πηγών σχετικά με την Υπάτη κατά τη διάρκεια της ελληνικής επανάστασης. Η τελευταία συνεδρία, το Σάββατο το

απόγευμα, περιλαμβάνει δύο επιμέρους ενότητες. Η πρώτη θίγει ζητήματα λαογραφικού χαρακτήρα, ενώ η δεύτερη με τον τίτλο «Με το βλέμμα στο μέλλον» κλείνει το συνέδριο με προτάσεις για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσε το πλούσιο ιστορικό παρελθόν και τα σωζόμενα μνημεία του να αξιοποιηθούν στην εκπαίδευση, καθώς και στην προσπάθεια για τουριστική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής.

Η προετοιμασία για το συνέδριο αυτό ξεκίνησε πριν έναν περίπου χρόνο. Η ιδέα υπήρχε από παλιότερα, αλλά κάποια άλλα εμπόδια και τελευταία η πανδημία δεν της επέτρεψαν να υλοποιηθεί νωρίτερα. Η ιδέα τέθηκε σε εφαρμογή ως μια πρωτοβουλία στο πλαίσιο της σταθερή πολιτικής του ΕΚΠΑ να ενθαρρύνει την έρευνα σε όλους τους τομείς και να συμμετέχει ενεργά και να στηρίζει επιστημονικές, καθώς και κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Απόδειξη για του λόγου το αληθές η παρουσία απόψε στην πανηγυρική συνεδρία του Πρύτανη του Ιδρύματός μας. Η προετοιμασία, λοιπόν, άρχισε όταν τέθηκε το θέμα στο Πρυτανικό Συμβούλιο του ΕΚΠΑ, το οποίο ομόφωνα ενέκρινε την πρόταση και έθεσε υπό την επιστημονική αιγίδα του Ιδρύματος το συνέδριο.

Εδώ θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον Πρύτανη του ΕΚΠΑ, κ. Αθανάσιο Δημόπουλο, όχι μόνο γιατί υιοθέτησε την πρόταση, αλλά και γιατί την χαρακτήρισε ως ιδιαίτερα σημαντική και τη στήριξε από την πρώτη στιγμή.

Στη συνέχεια η ιδέα μετατράπηκε σε συγκεκριμένη πρόταση και συζητήθηκε με τον Δήμαρχο Λαμιέων, τον αγαπητό κ. Καραϊσκό. Οφείλω να πω ότι ο κ. Καραϊσκος όχι μόνο αντελήφθη τη σημασία του συνεδρίου και τη δυναμική που θα μπορούσε να αναπτύξει, αλλά αμέσως αγκάλιασε με ενθουσιασμό την ιδέα και προσφέρθηκε να την στηρίξει οικονομικά. Η στήριξή του ήταν σταθερή σε όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας και θα ήθελα θερμά να τον

ευχαριστήσω σήμερα και δημόσια. Δεν θα ήταν εύκολο να πραγματοποιηθεί το συνέδριο χωρίς την οικονομική και οργανωτική συμβολή του Δήμου Λαμιέων.

Πολλές και θερμές ευχαριστίες, επίσης, οφείλουμε στον κ. Σπανό, τον Περιφερειάρχη Στερεάς Ελλάδος. Είναι αλήθεια ότι δεν απευθυνθήκαμε στην Περιφέρεια αρχικά, θεωρώντας ότι ένα συνέδριο με θέμα την Υπάτη ενδιαφέρει άμεσα και κυρίως τον Δήμο. Πρέπει, όμως, να αναφέρω ότι, όταν ο κ. Σπανός ενημερώθηκε για το συνέδριο, προσφέρθηκε να συνδράμει οικονομικά μαζί με τον Δήμο Λαμιέων. Πρόκειται για μια κίνηση που εκτός από την προφανή πρακτική, οικονομική της σημασία, είναι και τιμητική για εμάς. Τον ευχαριστούμε πολύ!

Στο σημείο αυτό επιθυμώ να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Φθιώτιδος, κ. Συμεών. Ο Σεβασμιώτατος έδειξε το ενδιαφέρον του για το συνέδριο από τα πρώτα στάδια της προετοιμασίας, προσφέρθηκε να βοηθήσει με κάθε πρόσφορο τρόπο και μας έκανε την τιμή να ευλογήσει με την σημερινή παρουσία του, τον χαιρετισμό και την ομιλία του την έναρξη των εργασιών του συνεδρίου.

Σεβασμιώτατε, χάριν υμίν έχομεν μεγίστην.

Τα λόγια δύσκολα θα εκφράσουν τις ευχαριστίες που οφείλω (και προσωπικά) στην Επιστημονική Επιτροπή, η οποία από τη συγκρότησή της, το Φθινόπωρο του 2021 μέχρι το καλοκαίρι που μας πέρασε αφιέρωσε χρόνο και προσπάθεια, με διάθεση προσφοράς και πνεύμα συνεργασίας, για να φέρει σε πέρας το πολύ σημαντικό της έργο. Θα ήθελα πραγματικά να ευχαριστήσω ένα-ένα τα μέλη της Επιστημονικής Επιτροπής (όλα είτε καθηγητές του ΕΚΠΑ είτε καταξιωμένοι επιστήμονες σε άλλους χώρους), αλλά για λόγους οικονομίας χρόνου δεν θα το κάνω και ζητώ την κατανόησή τους. Ας μου επιτραπεί μόνο

να αναφερθώ ονομαστικά στον Αντιπρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής, τον Ομότιμο Καθ. Κωνσταντίνο Μπουραζέλη, πρώην αντιπρύτανη ακαδημαϊκών υποθέσεων. Τον ευχαριστώ θερμά για την ενθουσιώδη στήριξη και την διαρκή πρακτική του συνεισφορά. Οι ευχαριστίες προς το πρόσωπό του είναι και ευχαριστίες θερμές προς όλη την Επιτροπή, της οποίας το έργο δεν ολοκληρώνεται με το πέρας των τριημέρων εργασιών. Θα ολοκληρωθεί (πιστεύουμε εντός του 2023) με την έκδοση των πρακτικών του συνεδρίου.

Αντίστοιχες ευχαριστίες οφείλονται και στην Οργανωτική Επιτροπή! Ευχαριστούμε τους αγαπητούς φίλους που δέχτηκαν να αποτελέσουν μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής και να είναι σε ετοιμότητα για την προσφορά οποιασδήποτε συνδρομής χρειαζόταν για την καλύτερη οργάνωση του Συνεδρίου. Να θυμίσω ότι τα ονόματα των μελών και των δύο επιτροπών μπορεί κανείς να τα δει στις τελευταίες σελίδες του Προγράμματος.

Αν κοιτάξουμε, όμως, πίσω από τις (απαραίτητες οπωσδήποτε) οργανωτικές ή άλλες δομές, θα δεχτούμε ότι το συνέδριο που άρχισε σήμερα πραγματοποιείται χάρις στο ευγενές ενδιαφέρον, την ερευνητική διάθεση και την πρόθυμη συμμετοχή των εισηγητών που ανταποκρίθηκαν στην Πρόσκληση και κατέθεσαν υψηλού επιπέδου προτάσεις, οι οποίες ξεπέρασαν τις προσδοκίες της Επιστημονικής Επιτροπής τόσο ως προς τον αριθμό όσο και ως προς την ποιότητά τους. Εκ μέρους όλης της Επιστημονικής Επιτροπής τους εκφράζω τις ειλικρινείς ευχαριστίες μας!

Ακόμη, πολλές ευχαριστίες οφείλω στην Πρόεδρο της τοπικής κοινότητας, κ. Βασιλική Παπανάγνου, καθ. Θεολογίας στο Γυμνάσιο – Λύκειο Υπάτης, για την εξαιρετική συνεργασία όλο το προηγούμενο διάστημα, τον ενθουσιασμό της για το συνέδριο και την έμπρακτη βοήθειά της. Επίσης, πολλές ευχαριστίες

οφείλονται στους δύο πολιτιστικούς συλλόγους της Υπάτης, τον Σύλλογο «Ανιάνες» και την Πρόεδρό του Μαρία Λαϊνά, καθώς και στον Σύνδεσμο Υπαταίων και Φίλων της Υπάτης «ο Άγιος Ηρωδίων» και την Πρόεδρό του Ελένη Φωτιάδου. Και οι δύο Σύλλογοι αγκάλιασαν την προσπάθεια και ήταν δίπλα μας σε όλη την πορεία της προετοιμασίας καθώς και αυτές τις μέρες διεξαγωγής του συνεδρίου. Τέλος, επιθυμώ να ευχαριστήσω από καρδιάς τους Διευθυντές και όλους τους συναδέλφους του ιστορικού Γυμνασίου και του Λυκείου Υπάτης γιατί με χαρά παραχώρησαν τον χώρο τους για τη διεξαγωγή του συνεδρίου και ήταν πρόθυμοι να βοηθήσουν με κάθε τρόπο.

Ας μου επιτραπεί στο σημείο αυτό να ανοίξω μια σύντομη παρένθεση και να κάνω και μια πιο ειδική αναφορά στον χώρο που φιλοξενεί το συνέδριο. Το Γυμνάσιο Λύκειο Υπάτης, στο οποίο διεξάγεται το συνέδριο, ήταν και είναι ένα σημαντικό εκπαιδευτικό ίδρυμα για την πόλη της Υπάτης και την περιοχή της. Συγκέντρωνε πάντα τον μαθητικό πληθυσμό όλης της περιοχής και έχει ζήσει περιόδους μεγάλης ακμής με εκατοντάδες μαθητών και πολλούς εισαγόμενους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Σεμνύνομαι για το γεγονός ότι ολοκλήρωσα τις σπουδές μου στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και αποφοίτησα από το σχολείο αυτό. Αυτό βέβαια έγινε προ πολλών δεκαετιών, όταν ακόμα λειτουργούσε το σχολείο ως εξατάξιο Γυμνάσιο! Δυστυχώς, η πληθυσμιακή συρρίκνωση (που είναι πανελλήνιο πρόβλημα) υπήρξε ιδιαίτερα έντονη στην περιοχή της Υπάτης, στην οποία υπάγονται και πολλά ορεινά χωριά, με αποτέλεσμα να έχουμε σημαντική μείωση και του μαθητικού πληθυσμού. Αυτό που θα ήθελα με την ευκαιρία της παρουσίας μας εδώ να τονίσω είναι η ανάγκη το Γυμνάσιο-Λύκειο Υπάτης θα πρέπει να στηριχτεί από όλες τις πλευρές. Είναι σημαντικό από πολλές απόψεις να σταθούν όρθιες εκπαιδευτικές μονάδες που έχουν ταυτιστεί με την παιδεία, τη ζωή και την ανάπτυξη μιας ιδιαίτερης περιοχής.

Κυρίες και κύριοι,

Ο Wittgenstein στο έργο του «Φιλοσοφικές διερευνήσεις» (*Philosophical Investigations*, 1953) έγραφε: «Η γλώσσα μας μπορεί να θεωρηθεί ως μια αρχαία πόλη: ένας λαβύρινθος από μικρούς δρόμους και πλατείες, από παλιά και νέα σπίτια, με προσθήκες από διάφορες περιόδους· και αυτό περιβάλλεται από ένα πλήθος νέων συνοικιών με ευθύγραμμους κανονικούς δρόμους και ομοιόμορφα σπίτια». Θα ήθελα να αντιστρέψουμε αυτή την παρατήρηση του Wittgenstein και να τη διαβάσουμε ως ένα σχόλιο εγκωμιαστικό για την πόλη, για τη δική μας πόλη. Αν το σχόλιο ισχύει για τη γλώσσα γενικά, για κάθε γλώσσα τελικά, ισχύει ιδιαίτερα για την ελληνική γλώσσα που έχει πίσω της μια μακρά ιστορία και «προσθήκες από διάφορες περιόδους» πολύ περισσότερες από κάθε άλλη ευρωπαϊκή γλώσσα. Από την άλλη, κάθε αρχαία ελληνική πόλη που αντιστάθηκε στον πανδαμάτορα χρόνο, που στέκεται σήμερα ζωντανή και ατενίζει με αισιοδοξία το μέλλον, έχοντας κρατήσει γύρω της, ενσωματώσει μέσα της ή φυλάξει στο ανεξερεύνητο υπέδαφός της τεκμήρια από τη ζωή των κατοίκων της σε διάφορες περιόδους – αυτή λοιπόν η αρχαία ελληνική πόλη, η Υπάτη, εν προκειμένω, και η πορεία της μπορεί να παραλληλιστεί με την γλώσσα την ελληνική και την δική της πορεία! Περιέχει στοιχεία από διαδοχικές φάσεις που μετράνε πλέον τρεις χιλιετίες, η εξέλιξη και η προσθήκη του νέου συνυπάρχουν με κάποιες παλαιότερες μορφές και ένας πλούτος, ένας τεράστιος πλούτος είναι θαμμένος πιο βαθιά και χρειάζεται να ψάξει η σκαπάνη του ειδικού για να τον ανακαλύψει. Ας δούμε, λοιπόν, το συνέδριο που σήμερα αρχίζει και στο οποίο η γλωσσική έκφραση, προφορική και γραπτή, θα κυριαρχήσει, ως το σημείο συνάντησης της διαχρονικής πόλης και της γλώσσας, συνάντηση στην οποία η δεύτερη θα υπηρετήσει και θα τιμήσει την πρώτη!

Σας ευχαριστώ πολύ!